

Asia: VN/11443/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

Digi- ja väestötietovirasto katsoo ehdotettujen muutosten edistävän kansalaisten yhdenvertaisuuden turvaamisen ja yhteiskunnasta syrjäytymismahdollisuuksien vähentämisen. Ehdotettuja muutoksia sovellettaisiin myös tunnistusvälineisiin ja parantaisivat siten myös entistä paremmin erityisryhmien mahdollisuuksia hyötyä digitaalisista palveluista ja tunnistautumista sähköisesti.

Tunnistusvälineen esteettömyyden huomion ottamisen lisäksi on muistettava, että myös tunnistusvälineiden hakemiseen liittyvän tiedon ja niiden käyttöön tarkoitetun ohjeistuksen on oltava esteetöntä. Esteettömyys ei toteudu, jos tunnistusvälineen PIN-koodi toimitetaan kirjallisena tai tuki tunnistusvälineen käyttöön tarjotaan vain puhelimitse.

Yhdessä kohdassa näyttää siltä, että lause on jäänyt kesken (sivulla 68): Esteettömyysdirektiivi koskee myös tunnistautumisvälineitä. Esimerkiksi avainlukulistoja muuttamalla ja kehittämällä uusia esteettömyysdirektiivin mukaisia tunnistautumisvälineitä, tulee kehittämiskustannukset olemaan arviolta 20 milj. € - 30 milj. €. Onko tarkoituksena ollut esittää, että esteettömyysdirektiivi edellyttäisi avainlukulistojen muuttamista ja kehittämistä?

Digi- ja väestötietovirasto huomauttaa (ks. lakiehdotuksen perusteluteksti sivulla 107), että 4 §:ää koskeva esimerkkirajaus on hyvin suppea. Pankkien tunnistusväline mainitaan esimerkkinä. Ehdotettu säännös koskisi kuitenkin laajemminkin kansallisen luottamusverkoston vahvoja sähköisiä tunnistusvälineitä (Digi- ja väestötietoviraston varmenteet, pankkien verk-kopankkitunnukset, teleyritysten mobiilivarmenteet) sekä tulevia, digitaalista henkilöllisyyttä koskevassa hankkeessa tuotettavia tunnistusratkaisuja, joiden kanssa kuluttaja olisi vuorovaikutuksessa.

Kysymyksiä lausunnonantajille

Lakiuudistuksen valmistelun aikana on keskustelu valvontakokonaisuuden järjestämisestä. Valvontakokonaisuus on kuitenkin tässä vaiheessa osin avoin. Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa valvontaan kokonaisuudessaan. Miten tuotteiden ja palvelujen esteettömyyden valvonta olisi tarkoituksenmukaista järjestää?

Valvovan viranomaisen tehtäviin kuuluu antaa neuvontaa ja ohjausta. Olisi tärkeätä panostaa ennakkolliseen ohjaukseen ja viestintään. Jälkikäteen tehtävät korjaukset ovat kalliita ja joskus jopa mahdottomat. Valvovalle viranomaiselle tulee taata riittävät resurssit ennakkollisen ohjauksen ja viestinnän tekemiseen.

Lausunnonantajia pyydetään kommentoimaan erityisesti palvelujen valvontaa (esitysluonnoksen luku 4.2.6, sivut 83, 85 – 87), kun digitaalisten palvelujen valvonta on tarkoitus keskittää edelleen Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikköön. Lisäksi pyydetään ottamaan kantaa sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaaliseen mediaan pääsyn valvontaan sekä liikennettä koskevien esteettömyystietojen esittämisen valvontaan (laki liikenteen palveluista).

Ei lausuttavaa.

Erityisesti tuotteiden markkinavalvonnan järjestäminen on esityksessä vielä avoin. Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksenä alla esitettyihin (esitysluonnoksen luku 4.2.6.3, sivut 84-85) vaihtoehtoihin markkinavalvonnan järjestämisestä.

Ei lausuttavaa.

Valmistelussa on ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja:

-

Rakennettu ympäristö

Esteettömyysdirektiivin vaatimukset rakennetulle ympäristölle on esitetty esteettömyysdirektiivin liitteessä III. Jäsenvaltiot voivat päättää kansallisesti, onko rakennetun ympäristön täytettävä liitteessä III vahvistetut esteettömyysvaatimukset. Tässä vaiheessa esitetään, että rakennettua ympäristöä koskevia vaatimuksia ei otettaisi mukaan tähän esitykseen vaan sen soveltamisesta päätettäisiin myöhemmin (ehdotus esitysluonnoksen sivuilla 92-94). Lausunnonantajia pyydetään lausumaan erityisesti siitä:

- Miten esteettömyysdirektiivin soveltaminen palvelun tarjoajan vastuulla olevaan rakennettuun ympäristöön konkreettisesti edistäisi esteettömyyttä ja kuinka laajamittaiseksi arvioitte vaikutukset rakennetun ympäristön esteettömyyteen?**
- Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esteettömyysdirektiivin soveltamisella rakennettuun ympäristöön olevan palvelun tarjoajalle? Kuinka suuren osuuden esteettömyysdirektiivistä aiheutuvista kokonaiskustannuksista ne muodostaisivat?**

Palveluiden esteettömyyttä on tarkasteltava kokonaisuutena. Direktiivissä on huomioitu myös palveluita ympäröivän rakennetun ympäristön esteettömyys. Näin on haluttu varmistaa, että mahdolliset rakennetussa ympäristössä olevat esteet eivät aseta uusia rajoitteita palvelun käytölle. Esteettömyysdirektiivin vaatimukset rakennetulle ympäristölle on kuitenkin ilmaistu varsin yleisellä tasolla ja direktiiviin velvoitteiden täsmentämiseksi tarkoitettua standardia ei ole vielä yhdenmukaistettu. Digi- ja väestötietovirasto toteaa että, tässä tilanteessa on haastavaa ottaa kantaa vaikutuksiin ja kustannuksiin. Esteettömyys ja yhden-vertaiset toimintamahdollisuudet tulisi turvata rakennetussa ympäristössä kohtuullisen ajan puitteissa.

Muita huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lopuksi Digi- ja väestötietovirasto halua tuoda esille, että Suomi.fi-palveluhallinta-verkkopalvelussa voidaan kuvata palvelujen esteettömyyteen liittyviä tietoja. Esteettömyys-tiedoilla tarkoitetaan tietoja siitä, miten liikuntaesteisten, näkövammaisten, kuulovammaisten ja esimerkiksi rattaiden kanssa tai pyörätuolilla liikkuvien on mahdollista liikkua ja asioida tilassa.

Fagerholm Eva
Digi- ja väestötietovirasto - Lakiasiat